

Individens behov i centrum (IBIC)

**Introduktion i arbetssättet & beskrivning av
ICF livsområden**

Utredare Jenny Järf
Avdelningen för lednings-och verksamhetsstöd

Reviderad 09- 2017

Innehåll

1. INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM (IBIC).....	2
2. UTGÅNGSPUNKTER FÖR IBIC.....	3
2.1. Behovsinriktat arbetssätt	3
2.1.1. Behovsinriktat från handläggare till utförare	3
2.1.2. Utförarens behovsinriktade arbete.....	4
2.1.3. Uppföljning enligt IBIC	5
2.1.4. Delaktighet	5
2.2. Strukturerat och systematiskt arbetssätt	6
2.3. Nationellt fackspråk ICF	6
2.3.1. Hälsa enligt ICF.....	6
2.3.2. ICF som tankesätt	7
2.3.3. Livsområden enligt ICF.....	8
2.3.4. Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer	8
2.3.5. Relaterade faktorer enligt ICF.....	9
2.3.6. Omgivningsfaktorer.....	9
2.3.7. Personfaktorer	9
2.3.8. Generisk skala för bedömning av kategorier i ICF	10
3. BESKRIVNING AV LIVSOMRÅDEN	11
LIVSOMRÅDE: LÄRANDE OCH TILLÄMPA KUNSKAP.....	11
LIVSOMRÅDE: ALLMÄNNA UPPGIFTER OCH KRAV	12
LIVSOMRÅDE: KOMMUNIKATION	13
LIVSOMRÅDE: FÖRFLYTTNING	14
LIVSOMRÅDE: PERSONLIG VÅRD	15
LIVSOMRÅDE: HEMLIV	16
LIVSOMRÅDE: MELLANMÄNSKIGA INTERAKTIONER OCH.....	17
RELATIONER.....	17
LIVSOMRÅDE: UTBILDNING, ARBETE, SYSSELSÄTTNING OCH.....	18
EKONOMISKT LIV	18
LIVSOMRÅDE: SAMHÄLLSGEMENSKAP, SOCIALT OCH	19
MEDBORGERLIGT LIV	19
LIVSOMRÅDE: KÄNSLA AV TRYGGHET	20
LIVSOMRÅDE: PERSONLIGT STÖD FRÅN PERSON SOM.....	20
VÅRDAR ELLER STÖDJER DEN ENSKILDE.....	20
4. BESTÄLLNING TILL UTFÖRAREN.....	21
4.1. Hjälplista behov till insats	21
5. DEFINITION AV BEGREPP.....	24
6. LITTERATUR - OCH KÄLLFÖRTECKNING.....	24

1. INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM (IBIC)

Individens behov i centrum är en modell för att arbeta med:

- Handläggning
- Upprättande av genomförandeplan
- Genomförande (det praktiska arbetet)
- Uppföljning

.....som sätter individens behov i centrum!

IBIC omfattar vuxna personer oavsett ålder och funktionsnedsättning och som behöver insatser i det dagliga livet (enligt SoL, LSS). IBIC kan också användas för att beskriva anhörigas behov och situation. IBIC utgår från socialtjänstens process, aktuell lagstiftning och värdegrund.

I IBIC beskrivs den enskildes funktionstillstånd och hälsa med den internationella klassifikationen ICF (Klassifikation av funktionshinder, funktionstillstånd och hälsa). ICF bidrar till att handläggare och utförare får ett gemensamt språk för att beskriva och arbeta med individens behov.

IBIC innebär ett förtydligat arbete med den enskildes målsättningar. Målen följs upp av både handläggare och utförare för att se hur väl de uppfyllts.

1.1. IBIC:s mål och syfte

Syftet med IBIC är att stödja handläggare och utförare att arbeta mer behovsinriktat. Det innebär att individens stöd och hjälp ska utgå från individuella behov, resurser och mål, inte från utbudet av existerande insatser. Målet är att IBIC ska höja kvalitén inom omsorgen, från handläggare till utförare.

Varför ska verksamheten arbeta utifrån IBIC?

- Verksamheten får ett stöd att arbeta behovsinriktat
- Utföraren får en tydlig beskrivning av individens behov
- Blir lättare att följa upp behov och mål
- Mer likvärdigt och rättssäkert för den enskilde

2. UTGÅNGSPUNKTER FÖR IBIC

IBIC är en nationell modell utarbetad av Socialstyrelsen för att stödja ett behovsinriktat, systematiskt och strukturerat arbetssätt. IBIC följer socialtjänstens process för handläggarens och utförarens arbete. Skillnaden är nu att den enskildes behov är i fokus i hela processen och det nationella fackspråket ICF används för att beskriva individens behov.

IBIC präglas av ett hälsofrämjande (salutogent) synsätt, där personalen utgår från det friska hos individen.

2.1. Behovsinriktat arbetssätt

Ett behovsinriktat arbetssätt innebär att:

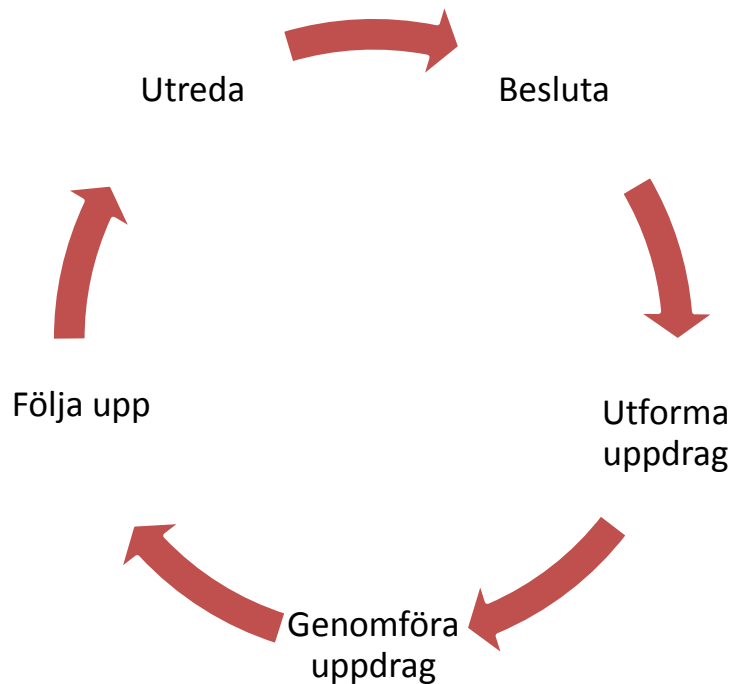
- Man utgår från individens egna uppfattning om resurser och begränsningar
- Individens behov styr vilka insatser som kan erbjudas
- Individen är delaktig i stöd och hjälp.

Införandet av IBIC är en utvecklingsprocess och det handlar i första hand om att ändra tankesätt- hur kan vi arbeta mer behovsinriktat? Ett behovsinriktat arbetssätt ställer högre krav på handläggare och utförare än ett insatsstyrt arbetssätt. Som professionell måste man vara mer flexibel för att kunna anpassa stöd och hjälp utifrån individuella behov. Det innebär att vara lyhörd för vad den enskilde klarar av att göra själv, vad hon eller han behöver hjälp med samt se vilka mål den enskilde har eftersom de ska styra hur hjälpen ska utföras.

Ett insatsstyrt arbetssätt är att försöka anpassa individens behov till befintligt utbud av insatser i verksamheten. Konsekvenserna kan bli att de behov som inte passar in i det befintliga utbudet riskeras att inte upptäckas eller nonchaleras.

2.1.1. Behovsinriktat från handläggare till utförare

IBIC kan bidra till bättre samverkan mellan handläggare och utförare. Individens behov och mål är i fokus i hela processen, från utredning till uppföljning. Beställningen från myndighet och utförarens genomförandeplan är viktiga dokument i det behovsinriktade arbetet.

Figur 1. Den röda tråden mellan handläggare och utförare

Med IBIC som arbetssätt ska handläggaren fokusera på den enskildes egen upplevelse om vad som fungerar bra, vad hjälpbehovet är samt mål. Detta ska vara tydligt innan bedömning och förslag på insatser.

Exempel:

Istället för att endast beskriva att den enskilde har behov av inköp, är en kartläggning nödvändig för att se vad det är kring inköp som personen behöver hjälp med. Till exempel att den enskilde klarar av att skriva inköpslista själv men har svårigheter med att ta sig till affären och bära hem varor, på grund av balansproblematik. Den enskilde behöver också hjälp att packa in varorna i skafferi och kylskåp.

2.1.2. Utförarens behovsinriktade arbete

Utföraren ska fortsätta det behovsinriktade arbetssättet genom att ta del av beställning från myndighet för att se vilka behov som är aktuella och kunna välja lämpliga arbetssätt och kompetens utifrån det. Vid upprättande av genomförandeplan ska den enskildes behov tydliggöras ännu mer genom frågor om hur och när stöd och hjälp ska utföras. I det praktiska arbetet är den enskildes individuella behov, delaktighet och inflytande i fokus.

2.1.3. Uppföljning enligt IBIC

Genom IBIC som arbetssätt tydliggörs vad handläggare och utförare ska följa upp kring individens beslut och insatser. Båda parter ska följa upp ärenden regelbundet. Det bidrar till att den enskildes förändrade behov och mål snabbt kan uppmärksammas. Utifrån förändrade behov kan det behövas nya arbetssätt, utökade hjälpinsatser eller samarbete med andra aktörer. Det krävs ett tätt samarbete mellan handläggare och utförare för att arbeta mer behovsinriktat.

Hur ofta uppföljning behöver ske måste avgöras utifrån individens livssituation samt behov av stöd och hjälp.

Handläggarens har ansvar att följa upp att beviljade insatser tillgodoser behoven och att individen får beviljade insatser utförda med god kvalitet. Utföraren har ansvar att följa upp insatserna för att säkerställa att den enskilde får den beviljade insatsen utförd enligt nämndens beslut.

2.1.4. Delaktighet

Det centrala i IBIC är att se hur den enskilde ska bli delaktig i stödet och hjälpen. Personalens roll blir att stötta den enskilde att göra det som hon eller han fortfarande klarar av och tycker är meningsfullt att göra i sin vardag. Vad som är meningsfullt är individuellt och påverkas av bland annat intressen, livsstil, bostadsort, familjeförhållanden med mera.

Att få stöd att behålla intressen, kontakter med anhöriga och vänner samt rutiner i vardagen, är sådant som kan ge mening och öka välbefinnandet hos den enskilde.

Delaktighet innebär att den enskilde aktivt medverkar och har möjlighet till inflytande över sin vardag. Man kan som personal göra den enskilde mer delaktig genom att ställa frågor och stämma av om hon eller han förstår och är överens kring den hjälp som ges.

Delaktighet innefattar att bestämma över sitt eget liv, även om man inte kan utföra insatser eller aktiviteter på egen hand. Delaktighet innebär bland annat:

- Jag blir lyssnad på
- Jag får stöd att komma till tals
- Det jag tycker, önskar och upplever uppmärksammas
- Jag involveras i beslutsprocesser som rör mig

2.2. Strukturerat och systematiskt arbetssätt

IBIC utgår från socialtjänstens process och omfattar processaktiviteterna: utreda, utforma uppdrag, genomföra uppdrag och följa upp.

Figur 2. Socialtjänstens övergripande process

IBIC ger handläggare och utförare stöd att arbeta mer systematiskt och strukturerat med social dokumentation eftersom arbetssättet består av processteg som tydliggör dokumentationen utav individens behov. I varje processteg finns beskrivet vad som ska göras, hur det ska göras och vem som har ansvar för vad.

2.3. Nationellt fackspråk ICF

ICF står för *”Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa”*. ICF är framtagen av Världshälsoorganisationen (WHO). Det är ett nationellt fackspråk och används i IBIC för att beskriva den enskildes livssituation och behov. I IBIC blir ICF ett gemensamt språk och tankesätt mellan handläggare och utförare.

ICF innehåller åtta kapitel inom kroppsfunktioner respektive kroppsstrukturer, nio kapitel inom aktivitet och delaktighet och fem kapitel inom omgivningsfaktorer. Personfaktorer har ej klassificerats. Varje kapitel består av flera underkategorier.

2.3.1. Hälsa enligt ICF

ICF hjälper oss att förstå hälsa ur många olika perspektiv. Hälsa enligt ICF definieras som ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, och inte endast av frånvaro av sjukdom eller skada. Det handlar om att fånga kombinationen av olika perspektiv och få en helhetsbild.

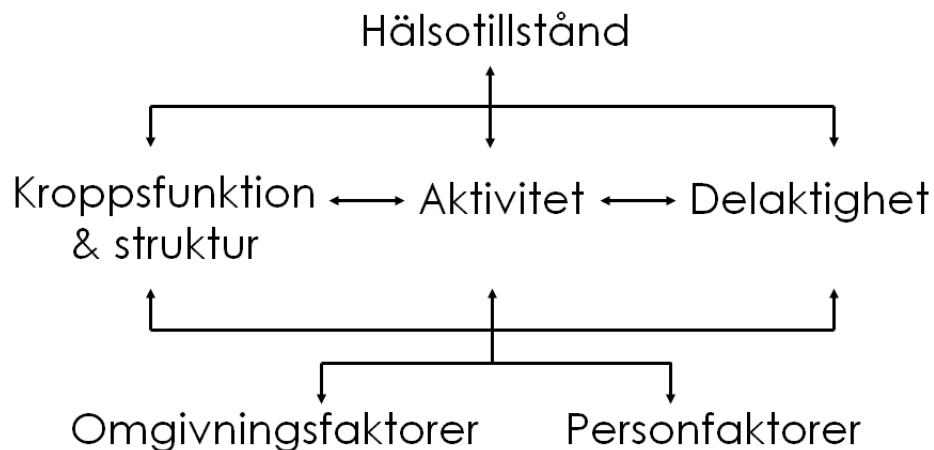
Syftet med ICF är bland annat:

- Erbjuder ett gemensamt språk och struktur för att beskriva hälsa och hälsorelaterade tillstånd, för att förbättra kommunikation mellan olika användare såsom hälso- och sjukvårdspersonal och personal inom socialtjänst.
- Möjliggör jämförelser och statistik mellan länder, olika delar av hälso- och sjukvården etc.

2.3.2. ICF som tankesätt

ICF som tankesätt innebär att man ser individen som en samhällsmedborgare, inte enbart som en "patient" eller "brukare". Tankesättet utgår från individens delaktighet och fungerande vardagssituationer.

ICF utgår från den biospsykosociala modellen, se nedan. Modellen synliggör de mest betydelsefulla faktorerna för hur den enskilde fungerar i sin miljö och dessa ska uppmärksammas i exempelvis behovsbeskrivningar, samtal med den enskilde och genomförandeplaner.

Figur 3. ICF-modellen med de olika komponenterna och interaktionen mellan dessa.

2.3.3. Livsområden enligt ICF

Den första delen av ICF-modellen (SE bild föregående sida) omfattar funktionstillstånd och funktionshinder innehållande komponenterna kroppsfunktioner och kroppsstrukturer samt aktivitet och delaktighet. För att kunna beskriva individens behov finns 11 livsområden inom aktivitet och delaktighet:

- ✓ **Lärande och att tillämpa kunskap**
- ✓ **Allmänna uppgifter och krav**
- ✓ **Kommunikation**
- ✓ **Förflyttning**
- ✓ **Personlig vård**
- ✓ **Hemliv**
- ✓ **Mellanmänniska interaktioner och relationer**
- ✓ **Utbildning, arbete, sysselsättning & ekonomiskt liv**
- ✓ **Samhällsgemenskap och medborgerligt liv**
- ✓ **Känsla av trygghet**
- ✓ **Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer den enskilde**

Metoden i IBIC är att behovsbedömningen kan göras utifrån alla elva livsområden, men vanligen sker utredningen bara kring det de livsområden som ansökan avser. Detta eftersom Socialtjänstlagen inte tillåter mer utredning och dokumentation än vad som efterfrågats av individen.

2.3.4. Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer

Kroppsfunktioner beskriver fysiologiska och psykologiska funktioner. Här dokumenteras funktionsnedsättningar som påverkar den enskildes dagliga livsföring.

Kroppsstrukturer beskriver kroppens anatomiska delar. Här dokumenteras avvikelser i kroppsstrukturer som inte fungerar normalt och som påverkar den enskildes dagliga livsföring.

Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer bedöms objektivt utifrån vad som är normalt för individer i motsvarande ålder.

2.3.5. Relaterade faktorer enligt ICF

Utöver livsområdena behöver relaterade faktorer inom ICF-klassifikationen uppmärksammas för att få en förståelse för vad som påverkar i vardagen (SE figur 3, s.8).

Relaterade faktorer är vad som är hindrande och stödjande i den enskildes omgivning eller miljö som förmågan att genomföra uppgifter, handlingar eller att vara delaktig. Här innefattas också individens personliga faktorer och livshistoria. Enligt urvalet i IBIC finns följande relaterade faktorer:

- **Omgivningsfaktorer**
- **Personfaktorer**

2.3.6. Omgivningsfaktorer

Omgivningsfaktorer är yttre faktorer som är stödjande och hindrande i den enskildes direkta omgivning. Till exempel: hur bostaden och närområdet ser ut, vilka hjälpmedel som den enskilde har samt kontakt med anhöriga.

2.3.7. Personfaktorer

Personfaktorer är inte kodade i ICF men finns med i IBIC eftersom det är faktorer som kan påverka en persons fysiska, sociala och psykiska hälsa. Exempel:

- **Beteendemönster**
- **Etnicitet**
- **Kön**
- **Livsstil och vanor**
- **Personlighet och karaktärsdrag**
- **Social bakgrund**
- **Socioekonomiska förutsättningar**
- **Tidigare och aktuella erfarenheter**
- **Utbildning**
- **Yrke**
- **Ålder**

2.3.8. Generisk skala för bedömning av kategorier i ICF

ICF innehåller en generisk skala för bedömning av kategorier i ICF. Denna skala använder handläggarna i bedömningsprocessen, för att ange den enskildes grad av begränsning kring de aktiviteter där den enskilde efterfrågar stöd och hjälp.

0–4 % inget	5–24 % lätt	25–49 % måttlig	50–95 % Stort	96–100 % total
----------------	----------------	--------------------	------------------	-------------------

INGET	LÄTT	MÅTTLIG	STORT	TOTAL
<i>Ingen, frånvarande, försumbar, 0-4% begränsning</i>	<i>Lätt, låg 5-24% begränsning</i>	<i>Medel, ganska stor, 25-49% begränsning</i>	<i>Stor, grav, hög, extrem, 50-95% begränsning</i>	<i>Fullständig, 96-100% begränsning</i>

3. BESKRIVNING AV LIVSOMRÅDENA

I detta kapitel ges en beskrivning av alla elva livsområden.

LIVSOMRÅDE: LÄRANDE OCH TILLÄMPA KUNSKAP

Livsområdet beskrivs i ICF som lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande. Tillämpa = använda, omsätta i praktiken.

Fokus är att ta reda på hur den enskilde klarar att finna lösningar på problem eller situationer samt att identifiera och analysera frågor. Centralt är också att se hur den enskilde klarar av att fatta beslut, att göra val mellan olika alternativ, att förverkliga valet och utvärdera effekterna av det.

Under kapitelnivån finns följande underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att ta reda på information**
- **Att förvärva färdigheter**
- **Att fokusera uppmärksamhet**
- **Att lösa problem**
- **Att fatta beslut**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur klarar den enskilde att fatta beslut och lösa problem som uppstår i vardagen?
- Hur klarar den enskilde att besluta sig för saker? (t.ex. gå promenad före maten, läsa tidning, titta på teve eller rensa ur gammal mat)
- När ett problem uppkommer, hur gör den enskilde då, löser det själv/ber om hjälp?
- Koncentration?
- Minne? Kognition?

LIVSOMRÅDE: ALLMÄNNA UPPGIFTER OCH KRAV

Livsområdet beskrivs i ICF som förmågan att genomföra enstaka eller flera uppgifter, organisera arbetsgång och att hantera stress. Här sätts fokus på hur man kan planera, hantera och fullfölja vad den dagliga livsföringen kräver.

Under kapitelnivån finns följande underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att företa en enstaka uppgift**
- **Att genomföra daglig rutin**
- **Att hantera stress och andra psykologiska krav**
- **Att hantera sitt eget beteende**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur klarar den enskilde att genomföra och följa dagliga rutiner? (t.ex. äta regelbundet)
- Hur klarar den enskilde att påbörja, utföra och avsluta en uppgift? (t.ex. passa en avtalad tid)
- Hur klarar den enskilde att hantera stress eller kravfyllda situationer?

LIVSOMRÅDE: KOMMUNIKATION

Livsområdet beskrivs i ICF som kommunikation genom tecken, språk och symboler. Det innefattar att ta emot och förmedla budskap, att föra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder.

Livsområdet handlar främst om att kunna göra sig förstådd eller ta emot information. Det kan till exempel vara att kunna höra och förstå tal, se och förstå text, kunna göra sig förstådd på svenska och förmågan att använda telefon, larm eller dator.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att kommunicera genom att ta emot talade meddelanden**
- **Att kommunicera genom att ta emot icke verbala meddelanden**
- **Att kommunicera genom att ta emot meddelanden på teckenspråk**
- **Att kommunicera genom att ta emot skrivna meddelanden**
- **Att tala**
- **Att uttrycka sig genom icke-verbala meddelanden**
- **Att uttrycka sig genom meddelanden på teckenspråk**
- **Att skriva meddelanden**
- **Konversation**
- **Att använda kommunikationsutrustningar och kommunikationstekniker**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur tar den enskilde till sig information och gör sig förstådd?
- Kan den enskilde uttrycka sig i tal och skrift?
- Kan den enskilde delta i diskussioner?
- Använda telefon och larm?
- Används några hjälpmedel (syn- eller hörselhjälpmedel, eller andra?) Hur och när används de?

LIVSOMRÅDE: FÖRFLYTTNING

Livområdet beskrivs i ICF som förmågan att kunna ändra kroppsställning, förflytta sig med hjälpmedel från en plats till en annan, att bära och lyfta, att använda olika former av transportmedel.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- Att ändra grundläggande kroppsställning
- Att bibehålla en kroppsställning
- Att lyfta och bära föremål
- Handens finmotoriska användning
- Att gå
- Att röra sig omkring på olika sätt
- Att röra sig omkring på olika platser
- Att använda transportmedel

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur rör sig den enskilde?
- Resa sig från stol eller säng?
- Gå och förflytta sig inomhus och utomhus?
- Gå i trappa?
- Plocka upp något litet som man tappat, knäppa knappar eller annan finmotorik?
- Åka bil eller buss?
- Använder den enskilde något förflyttningshjälpmedel, rullstol, rollator, annat?

LIVSOMRÅDE: PERSONLIG VÅRD

ICF-området Personlig vård handlar om egen personlig vård, att tvätta och torka sig själv, att ta hand om sin kropp och kroppsdelar, att klä sig, att äta och dricka samt att sköta sin egen hälsa.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att tvätta sig**
- **Kroppsvård**
- **Att sköta toalettbehov**
- **Att klä sig**
- **Att äta**
- **Att dricka**
- **Att sköta den egna hälsan**
- **Att se till sin egen säkerhet**

Exempel på behov som tas upp inom detta område:

- Hur klarar den enskilde att ta ansvar för sin egen hälsa?
- Duscha och tvätta sig?
- På- och avklädning?
- Skötsel av hår och naglar?
- Toalettbesök?
- Hur fungerar matsituationen?
- Äta/ dricka självständigt?
- Munvård?

LIVSOMRÅDE: HEMLIV

Livsområdet Hemliv handlar om att utföra husliga och dagliga sysslor och uppgifter i hemmet. Det innefattar att skaffa bostad, mat, kläder och andra förnödenheter, att hålla rent, reparera och ta hand om personliga och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Att skaffa bostad**
- **Att skaffa varor och tjänster**
- **Att bereda måltider**
- **Hushållsarbete**
- **Att tvätta och torka kläder**
- **Att städa köksutrymmen och köksredskap**
- **Att städa bostaden inklusive kök**
- **Att hantera hushållsapparater**
- **Att förvara förnödenheter för det dagliga livet**
- **Att avlägsna avfall**
- **Att tvätta och torka kläder med hushållsapparater**
- **Att ta hand om hemmets föremål**
- **Att bistå andra**

Exempel på behov som tas upp inom detta område:

- Hur klarar den enskilde att genomföra dagliga hushållssysslor ?
- Planera, laga, värma måltider?
- Diska, bädda?
- Handla det man behöver, mat, kläder, annat?
- Att samla ihop och kasta sopor?
- Städa och sköta bostaden?
- Att tvätta och torka kläder?
- Finns fler i hushållet som delar på hushållssysslorna?

LIVSOMRÅDE: MELLANMÄNSKIGA INTERAKTIONER OCH RELATIONER

Livsområdet Mellanmänskliga interaktioner och relationer handlar om att utföra de handlingar och uppgifter som behövs i samspelet med andra människor, på ett i sammanhanget lämplig sätt.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Sammansatta mellanmänskliga interaktioner**
- **Att ha kontakt med okända personer**
- **Formella relationer**
- **Informella sociala relationer**
- **Familjerelationer**
- **Parrelationer**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Hur klarar den enskilde att skapa och bibehålla relationer?
- Hålla kontakten med vänner, familj och släkt? (Initiativförmåga)
- Lära känna nya människor?
- Umgås med grannar/de som bor nära?
- Ha kontakt med myndigheter, t.ex. Försäkringskassa, vårdcentral, fotvård eller frisör?

LIVSOMRÅDE: UTBILDNING, ARBETE, SYSSELSÄTTNING OCH EKONOMISKT LIV

Livsområdet handlar om att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning/ sysselsättning och ekonomiska transaktioner.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Utbildning, annan specificerad och ospecificerad**
- **Att skaffa, behålla och sluta ett arbete**
- **Arbete och sysselsättning, annat specificerat och ospecificerat.**
- **Grundläggande ekonomiska transaktioner**
- **Komplexa ekonomiska transaktioner**
- **Ekonomisk självförsörjning**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Vad är viktigt för den enskilde i det dagliga livet? (t.ex. arbete, skola, kurser, daglig verksamhet och dagverksamhet)
- Hur hanterar brukaren sin ekonomi? (betala räkningar, hantera pengar vid inköp)
- Har den enskilde behov av en god man?

LIVSOMRÅDE: SAMHÄLLSGEMENSKAP, SOCIALT OCH MEDBORGERLIGT LIV

Livsområdet Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv består av de handlingar som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen. Till exempel delta i föreningsliv, utföra ett intresse, besöka kyrka, synagoga, moské eller gravplats eller att kunna rösta vid allmänna val.

Under kapitelnivån finns flera underkategorier enligt urvalet i IBIC:

- **Samhällsgemenskap**
- **Rekreation och fritid**
- **Religion och andlighet**
- **Politiskt liv och medborgarskap**

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Vad tycker den enskilde om att göra/ vilka intressen finns? (fritid, aktiviteter, socialt innehåll)
- Är den enskilde med i någon förening?
- Deltar den enskilde i några aktiviteter?
- Är den enskilde engagerad i religiösa eller andliga aktiviteter?

LIVSOMRÅDE: KÄNSLA AV TRYGGHET

Här avses psykiska funktioner som utifrån situation leder till känsla/upplevelse av trygghet. Känsla av trygghet är en subjektivt upplevd känsla. Känsla av trygghet är en viktig del av välbefinnandet.

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Känner du dig trygg i ditt hem?
- Känner du dig trygg utanför ditt hem?
- Hur är det med din matlust?
- Nedstämdhet?
- Oro?
- Ensamhet?
- Vad gör dig trygg/ vad är viktigt för dig?
- Vad gör dig otrygg?

LIVSOMRÅDE: PERSONLIGT STÖD FRÅN PERSON SOM VÅRDAR ELLER STÖDJER DEN ENSKILDE

Livsområdet handlar om människor eller djur som ger praktiskt, fysiskt eller emotionellt stöd till den enskilde. Här dokumenteras det som avser indirekt stöd eller avlösning till person som vårdar eller stödjer den enskilde.

Exempel på behov som tas upp inom detta livsområde:

- Av vem och på vilket sätt får den enskilde hjälp/ stöd idag?
- Finns behov av stöd och hjälp/ avlastning för den som vårdar en närstående i hemmet?

4. BESTÄLLNING TILL UTFÖRAREN

I beställningen från handläggaren finns viktig information för att utföraren ska kunna välja lämpliga arbetssätt och rätt kompetens för uppdraget. Information om livsområden, relaterade faktorer och den enskildes mål, ger stöd för utföraren att fortsätta ett behovsinriktat arbetssätt.

Den personal som är ansvarig att upprätta genomförandeplanen och som ska arbeta vidare med den enskilde behöver läsa igenom beställningen och ha den som grund för att se vilka behov individen har och hur dessa ska tillgodoses. Vissa uppgifter från beställningen kan återanvändas och ingå i genomförandeplanen, till exempel den enskildes mål och beskrivningen av behov i de aktuella livsområdena.

Det viktigt att känna till att:

*En insats kan tillgodose behov inom ett eller flera livsområden
Flera insatser kan tillgodose ett behov.*

4.1. Hjälplista behov till insats

För att utföraren ska kunna få en bild av vad behoven i livsområden kan utmynna i för beslut av insatser, finns en hjälplista med i denna introduktion av IBIC (Se sida 23).

Hjälplistan består av en översättning av behov inom de olika livsområdena till insatser som finns i dag i Järfälla kommun. Detta är ett försök att så långt det är möjligt "översätta" behov till befintliga insatser.

Under flera livsområden t.ex. "*Kommunikation*", "*Allmänna uppgifter och krav*" och "*Lärande och tillämpa kunskap*" finns inte så många exempel på insatser i hjälplistan. I praktiken blir det många gånger så att dessa livsområden beskriver behoven runtomkring, det vill säga det som påverkar den enskildes aktivitet och delaktighet i stort. Ofta hänger behoven ihop med behov i annat livsområde, exempelvis i "*Personlig vård*" eller "*Hemliv*".

HJÄLPLISTA BEHOV TILL INSATS	
ICF LIVSOMRÅDE	EXEMPEL PÅ BEFINTLIGA INSATSER
<ul style="list-style-type: none">• Lärande och att tillämpa kunskap	Hjälp/stöd vid ärenden Hjälp/stöd att hantera samhällskontakter Ledsagning Tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Allmänna uppgifter och krav	Hjälp/ stöd vid ärenden Hjälp/stöd att hantera samhällskontakter Ledsagning Tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Kommunikation	Hjälp/ stöd vid ärenden Hjälp/stöd att hantera samhällskontakter Trygghetslarm Ledsagning
<ul style="list-style-type: none">• Förflyttning	Förflyttning Hjälp/ stöd vid ärenden Ledsagning Promenad Turbunden resa Riksfärdtjänst
<ul style="list-style-type: none">• Personlig vård	Personlig hygien Övre och undre hygien Hårvård Stöd vid uppstigning och läggning Dusch Egenvård Toalettbesök På- och avklädning Hjälp/stöd vid måltider t.ex. matning & tillsyn vid måltider Hjälp/ förberedelser före och efter aktivitet Tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Hemliv	Hjälp/ stöd vid inköp av dagligvaror/med eller utan brukare Hjälp/stöd vid måltider, t.ex. förbereda eller värma mat eller enklare matlagning Matdistribution Hjälp/ stöd vid fönserputsning Hjälp/ stöd vid tvätt i bostad eller tvättstuga Hjälp/ stöd med basstädning/ tillsynsstad/ uppsnygning Hjälp/ stöd med bäddning/ renbäddning Källsortering

<ul style="list-style-type: none">• Mellanmänskliga interaktioner och relationer	Hjälp/ stöd vid ärenden Att hantera samhällskontakter Social samvaro Ledsagning Kontaktperson Färdtjänst Riksfärdtjänst
<ul style="list-style-type: none">• Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv	Ledsagning Dagverksamhet Hjälp/stöd vid ärenden Hjälp/ stöd vid inköp av dagligvaror Färdtjänst Turbunden resa
<ul style="list-style-type: none">• Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv	Ledsagning Promenad Dagverksamhet Korttidsboende Turbunden resa Riksfärdtjänst Färdtjänst Social samvaro
<ul style="list-style-type: none">• Känsla av trygghet	Trygghetslarm Tillsyn Tillsynsringning Digital natt tillsyn
<ul style="list-style-type: none">• Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer den enskilde	Hemtjänstinsatser utifrån behov Trygghetslarm Avlösarservice Omvårdnadsbidrag Växelvård Korttidsboende Dagverksamhet

5. DEFINITION AV BEGREPP

IBIC är en förkortning av "Individens behov i centrum". IBIC är ett behovsinriktat och strukturerat arbetssätt för dig som arbetar med vuxna personer oavsett ålder eller funktionsnedsättning utifrån Socialtjänstlagen (SoL), eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Behovsinriktat arbetssätt är att fokusera på den enskildes behov och mål i utredning, utformande av genomförandeplan, uppföljning och förhållningssätt.

ICF är en klassifikation med koder, framtagen av Världshälsoorganisationen (WHO). ICF står för "Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa".

Livsområden används i IBIC för att beskriva och dokumentera individens behov. Livsområdena utgår ifrån flera kapitel inom aktivitet och delaktighet i ICF.

Relaterade faktorer är vad som är hindrande och stödjande i den enskildes omgivning och som påverkar förmågan att genomföra uppgifter handlingar eller att vara delaktig.

6. LITTERATUR - OCH KÄLLFÖRTECKNING

Socialstyrelsen. *Individens behov i centrum. Behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av individens behov utifrån ICF*; Stockholm; 2016.
Vägledning.

Socialstyrelsen. *Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa ICF: svensk version av International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*. Stockholm; 2003.